Náučný chodník v Radoli

Kraj:	Žilinský
Okres:	Kysucké Nové Mesto
Geomorfologické jednotky:	Javorníky a Kysucká vrchovina
Geologické jednotky:	kvartérne sedimenty (proluviálne, fluviálne), flyšové pásmo a bradlové pásmo
Chránené územie:	prírodná pamiatka Veľké Ostré
Prístup:	bus Radoľa, MŠ
Východisko:	Radoľa, materská škola
Trasa:	Radoľa, materská škola – obcou na jej juhovýchodný okraj – chodníkom po ľavej strane pozdĺž Vadičovského potoka – ústie potoka z doliny medzi Vreteňom a Veľkým Ostrým (bus Radoľa, chata ZVL)
Dĺžka, prevýšenie:	3 km, prevýšenie 60 m
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	6
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, kultúrno-historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Na začiatku čiastočne súbežná so zelenou turistickou značkou a končí na inej zelenej značke.

Rok otvorenia: 2003, 2018 obnova

Aktuálny stav: Informačné zastávky sú v dobrom stave, avšak úvodný panel v obci chýba (2022).

Textový sprievodca: skladačka Náučný chodník v Radoli (k dispozícii na obecnom úrade)

Kontakt: Obecný úrad Radoľa, Vadičovská cesta 4, 023 36 Radoľa, tel. 041 / 4213 233

Poznámky: (1) Pre návrat do východiska je možné od zastávky 5 urobiť okruh okolo Vreteňa (zhruba 5,5 km, prevýšenie 260 m). (2) Histórii a pamiatkam Radole sa venuje Náučno-historický chodník v Radoli.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Radoľa. Obec v Kysuckej kotline – najvýchodnejšej časti Javorníkov – s extravilánom v Kysuckej vrchovine východne od Kysuckého Nového Mesta, od ktorého ju delí rieka Kysuca. Rozkladá sa nad ústím Vadičovského potoka do Kysuce na ich riečnych terasách a náplavovom kuželi Vadičovského potoka. Patrí k najstarším obciam Kysúc – prvý písomný záznam je z roku 1332. Na západnom okraji obce v lokalite Koscelisko sa našli známky nepretržitého osídlenia od mladšej doby kamennej a základy kamenného kostola z druhej polovice 13. storočia (viac v hesle Koscelisko nižšie). Územie obce menilo majiteľov (Varín-Starhrad, Budatín, Strečno). O významnom postavení obce na dôležitej komunikácii vedúcej dolinou Kysuce svedčí stavba renesančného kaštieľa už v druhej polovici 16. storočia, najvýznamnejšej pamiatky obce, ktorý slúžil na obytné účely až do roku 1977, neskôr v ňom vzniklo múzeum (viac v samostatnom hesle). Obyvatelia sa zaoberali chovom oviec, drevorubačstvom, spracúvaním dreva a včelárstvom, v obci bol pivovar, mlyn, píla a pálenica; po roku 1918 sa živili aj drotárstvom, podomovým obchodom a sezónnymi poľnohospodárskymi prácami. V rokoch 1973 – 1993 bola obec súčasťou Kysuckého Nového Mesta.
Vadičovská dolina. Dolina juhovýchodne od Kysuckého Nového Mesta prevažne v Kysuckej vrchovine vymodelovaná v relatívne menej odolných horninách bradlového pásma (ílovce, sliene, slieňovce, jemno- až strednozrnné pieskovce, siltovce) eróznou činnosťou Vadičovského potoka a jeho prítokov. Jej horná časť v oblasti jeho horného toku a jeho ľavostranného prítoku Kotrčinej tvorí tektonicky predisponovanú a geomorfologicky vyčlenenú **Vadičovskú brázdu** (s obcami Horný Vadičov a Kotrčiná Lúčka). Na dolnom toku Vadičovského potoka miestami vystupujú v jeho koryte obnažené vztýčené lavice (prahy) odolných pieskovcov, tvoriac pereje **Hučidlo**. Dolinu lemujú nápadné vysoké zalesnené vrchy so strmými svahmi – bradlové tvrdoše –, budované rôznymi druhmi vápencov, v menšej miere pieskovcov a slieňovcov (Vreteň, Veľké Ostré, Požeha, Holý vrch-Ľadonhora). Obyvatelia Vadičovskej doliny sa kedysi zaoberali najmä roľníctvom, drevorubačstvom, salašníctvom, rybolovom, výrobou dreveného riadu a náradia a stali sa známymi ľudovou hudbou – podobnou terchovskej – a zachovanými ľudovými zvykmi.

Prírodná pamiatka Veľké Ostré. Maličké chránené územie juhovýchodne od Radole v Kysuckej vrchovine vyhlásené v roku 1973 v doline ľavostranného prítoku Vadičovského potoka na ochranu skalnej hradby v severozápadnom svahu Veľkého Ostrého tvorenej sledom vrstiev mezozoických

vápencov bradlového pásma, zvýraznenej selektívnou eróziou. Lokalita je známa výskytom skamenelín, najmä amonitov.

Prírodná rezervácia Ľadonhora. Chránené územie v Kysuckej vrchovine vyhlásené prevažne na južných strmých svahoch masívu Steny – Holý vrch – Ľadonhora severne od Lopušných Pažití, Dolného Vadičova a Horného Vadičova na ochranu prirodzených typologicky pestrých lesných spoločenstiev na vápencoch s možnosťou štúdia ich ekologickej i geografickej variability a porovnania s okolitou vegetačnou pokrývkou na flyšovom podklade. V území je severná hranica rozšírenia teplomilných elementov. Časťou severnej hranice sa rezervácia stýka s prírodnou rezerváciou Pralesy Slovenska-Steny a spolu sú súčasťou rozsiahlejšieho územia európskeho významu Ľadonhora (je súčasťou sústavy Natura 2000).

Prírodná rezervácia Pralesy Slovenska – Steny. Jedna z početných častí (lokalít) hromadného chráneného územia Pralesy Slovenska, vyhláseného v roku 2022, chrániaca pralesový zvyšok v najvyššej časti strmého severného svahu masívu Steny v Kysuckej vrchovine vo výške 800 – 900 m n. m., spadajúceho do doliny Sidorovského potoka juhovýchodne od Poviny. Na skeletnaté a skalnaté časti svahu, budovaného predovšetkým vápencami, sa tu viažu zachovalé lipovo-javorové sutinové lesy. Južnou hranicou sa rezervácia stýka s prírodnou rezerváciou Ľadonhora a spolu sú súčasťou rozsiahlejšieho územia európskeho významu Ľadonhora (je súčasťou sústavy Natura 2000).

Javorníky. Rozsiahly horský geomorfologický celok na severozápadnom okraji Slovenska medzi Lysou pod Makytou, Púchovom, Bytčou, Žilinou, Čadcou a Makovom, smerom na západ malou časťou presahujúci na východnú Moravu, resp. do Česka. Medzi Púchovom a južným okrajom Považskej Bystrice zasahujú neďaleko aj na ľavú stranu Váhu. U nás susedia na severe s Turzovskou vrchovinou a Kysuckými Beskydami, na východe s Kysuckou vrchovinou a kratučko so Žilinskou kotlinou a Súľovskými vrchmi a na juhu s Považským podolím a Bielymi Karpatmi. Majú plochý málo rozčlenený ústredný chrbát, Veľkým Javorníkom dosahujúci nadmorskú výšku 1 071 m. Budované sú prevažne paleogénnymi horninami flyšového pásma, pričom masívne chrbty s hornatinovým reliéfom sa viažu na série s prevahou rôznych typov pieskovcov. Doliny na juhovýchodnom úbočí horstva s rozširujúcimi sa až kotlinovými úsekmi sa vyvinuli v územiach s prevažujúcimi ílovcami a vrchovinovým prípadne len pahorkatinovým reliéfom, tvoriac nápadnú tiahlu zníženinu – Javornícku brázdu – so sídlami (Papradno, Štiavnik, Kolárovice, Veľké Rovné, Dlhé Pole) a poľnohospodárskym využitím zeme, na rozdiel od zvyšku zalesneného horského územia. Juhozápadnú časť celku medzi Púchovom a Predmierom, resp. dolinou Štiavnika buduje bradlové pásmo (zlepence, pieskovce, hľuznaté vápence, sliene a i.), čo sa prejavuje väčšou členitosťou reliéfu s výskytom skalných foriem. V oblasti celého pohoria sú priaznivé litologické podmienky pre tvorbu početných zosuvov. Pohorie odvodňujú potoky ústiace do Váhu alebo Kysuce (na Morave do Vsetínskej Bečvy). Na jeho južnom okraji sa nachádza na Váhu vodná nádrž Nosice. Pri jej výstavbe v roku 1952 náhodne navŕtali veľmi kvalitnú minerálnu vodu, zložením takmer totožnú s kyselkou v Luhačoviciach, čo bolo faktorom vzniku kúpeľov Nimnica, najmladších na Slovensku. Vo vyšších častiach pohoria prevládajú bukové a jedľovo-bukové lesy, v nižšie ležiacich kotlinkách a dolinách sú popri sídlach lúky, pasienky a polia. Stredná časť Javorníkov predstavuje plošne väčšiu polovicu územia Chránenej krajinnej oblasti Kysuce (moravská časť Javorníkov je súčasťou CHKO Beskydy).

Kysucká vrchovina. Rozsiahly horský geomorfologický celok na severozápadnom Slovensku zhruba medzi Žilinou, Zázrivou, Novou Bystricou a juhovýchodným okrajom Čadce susediaci na juhu so Žilinskou kotlinou a Malou Fatrou, na východe s Oravskou vrchovinou (len asi na 1,5 km), Oravskou Magurou a Podbeskydskou brázdou, na severe s Oravskými Beskydami a Kysuckými Beskydami a na západe s Javorníkmi. Má pestrý mnohotvárny vrchovinový reliéf bez ústredného chrbta vyplývajúci zo zložitej geologickej stavby. Väčšia severná časť územia patrí k flyšovému pásmu s mocnými súvrstviami paleogénnych pieskovcov a ílovcov. Južná menšia a vyššia časť – Kysucké bradlá – patrí k

bradlovému pásmu prevažne s mezozoickými vápencami, dolomitmi a slieňmi tvoriacimi nápadne vystupujúce tvrdoše (Rochovica, Brodnianka, Vreteň, Ľadonhora, Havranský vrch, Kozinec). V nej sa nachádza i najvyšší vrch celku – Pupov (1 095 m n. m.). Územie odvodňujú najmä prítoky Kysuce (Bystrica), Váhu a Varínky, ktoré v miestach s relatívne menej odolnými horninami (ílovce, sliene) vyformovali brázdy (Bystrická, Vadičovská a Zázrivská), resp. kotlinky (Krásňanská). Veľkú časť územia pokrýva les – pôvodné bučiny boli nahradené smrečinami –, plošinaté časti pohoria a údolia boli pri kopaničiarskom osídľovaní odlesnené. Pôvodné polia, lúky a pasienky, dnes miestami opúšťané, sukcesne zarastajú.

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník v Radoli (*jediný panel*)
2. Radoľa
3. Vadičovský potok
4. Hučidlo
5. Bučiny
6. Vadičovská dolina
7. Bradlá

Pozn. Na úvodnom informačnom paneli je v zozname i mape poradie zastávok 5 a 6 vymenené.

NÁUČNÝ CHODNÍK V RADOLI

Náučný chodník v Radoli
VADIČOVSKÝ POTOK

4

4
BUČINY

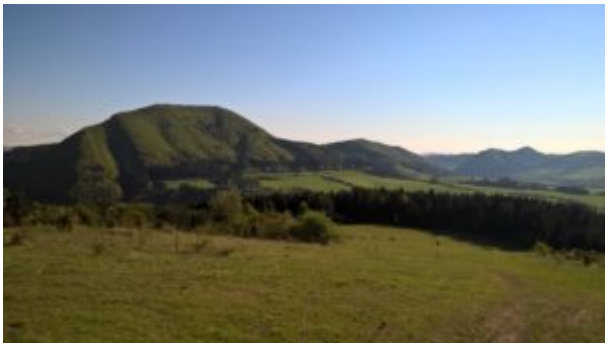

5

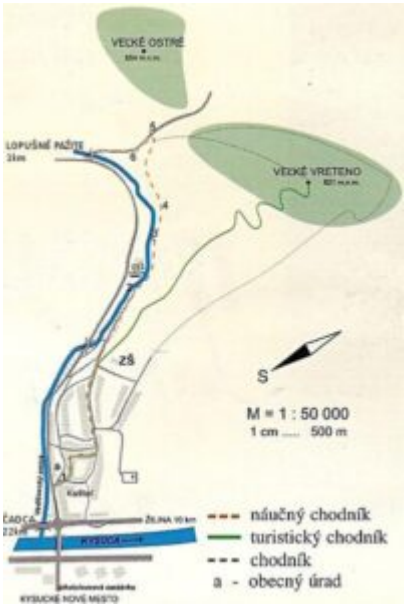

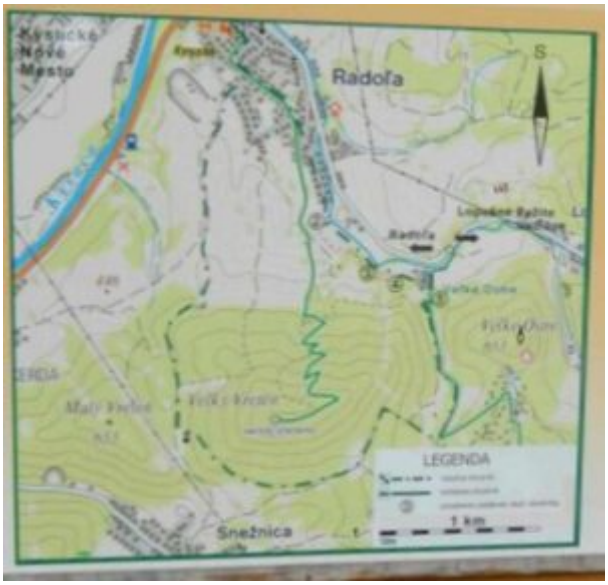

6

BUTKOSTRÉ
Cyklistické strediská
VEĽKÉ OSTRÉ

VEĽKÉ OSTRÉ
LOPUŠNÉ PAŽITIE
VEĽKÉ VRETENO
ZŠ
S
M = 1 : 50 000
1 cm ..... 500 m
ČADCA
ŽILINA 10 km
KYSUCKÉ NOVÉ MESTO
náučný chodník
turistický chodník
chodník
a - obecný úrad

Kysucké Nové Mesto
Radoľa
S
LEGENDA
1 km
Snežnica

